

Boverket
remiss@boverket.se

Yttrande

Datum 2023-08-25
Klassificering 1.5.2
Dnr RAÄ-2023-1212

Ert datum 2023-03-29
Ert dnr 2787/2022

Avdelning Kulturmiljöavdelningen
Enhet Enheten för
bebyggelseutveckling

Riksantikvarieämbetet yttrande över förslag till Boverkets föreskrifter översiktsplan

Sammanfattning

Riksantikvarieämbetet tillstyrker Boverkets förslag till föreskrifter och anser att förslaget är bra samt att ambitionen att åstadkomma större enhetlighet och överskådlighet vilket ökar jämförbarheten är lovvärd.

Riksantikvarieämbetet har dock synpunkter på hur digitalisering definieras i förslaget, hur de begrepp med koppling till kulturmiljön används i författningsförslagets 3 kap. "Identifikation av översiktsplanens innehåll". Vidare har myndigheten invändningar mot konsekvensanalysens slutsatser kring statliga myndigheter och konsekvenser för politikområden gällande kulturmiljö och gestaltad livsmiljö.

Synpunkter

Riksantikvarieämbetet ser positivt på föreskrifternas syfte att underlätta för kommunerna att digitalisera översiktsplanen. Detta bör medföra fördelar när det gäller tillgänglighet, men också leda till att översiktsplaneringen ensas vilket gagnar jämförelser och uppföljningar. Riksantikvarieämbetet har inga stora invändningar mot förslaget till föreskrifter, remissens beskrivning av syftet och arbetssättet eller till konsekvensbeskrivningen generellt. Myndigheten har dock följande synpunkter.

Definition av digitalisering

Riksantikvarieämbetet uppfattar att definitionen av digitalisering så som den redovisas på sid 3, 4:2 stycket, sid 16, första stycket under 2.2 och sid 17, 2.41 är otydlig och inte innehåller hela digitaliseringsprocessen utan fokuserar på de rent tekniska delarna. Ett förtydligande av vad som krävs för att digitalisera är angeläget då det inte enbart handlar om program och teknisk support utan även påverka på arbetssätt, rutiner etcetera för alla som ska använda och nyttja de digitala översiktsplanerna.

Författningsförslag 3 kap. Identifikation av översiktsplanens innehåll

Riksantikvarieämbetet
Box 1114
621 22 Visby
Tel 08-5191 8000
E-post registrator@raa.se
www.raa.se
Org.nr 202100-1090
Bankgiro 5052-3620

I detta kapitel redovisas olika tabeller som anger Identifikation och dess Beskrivning. Riksantikvarieämbetet anser att begreppen som rör kulturmiljöer bör ensas och tydligare knytas till de begrepp som används i plan- och bygglagen, miljöbalken och kulturmiljölagen. I några fall behöver också beskrivningarna konkretiseras, förslagsvis enligt följande förslag.

2 § Utvecklingsinriktning, tabell 1 – kulturmiljöer förekommer i beskrivningen endast gällande Identifikationen "Grön- och blåstruktur". Det bör anges att kulturmiljöer förekommer inom samtliga angivna utvecklingsinriktningar.

3 § Tabell 2 Mark- och vattenanvändning – Beskrivningen till Identifikationen Kulturmiljö bör ändras och konkretiseras. Förslagsvis *"Mark och vattenanvändning för områden som har kulturhistoriska värden"*. Det vill säga kulturhistoriskt värdefulla miljöer som faller under förvanskingsförbudet, 8 kap. 13 plan- och bygglagen, miljöer som är kulturresevat enligt 7 kap. 9 § miljöbalken samt objekt som skyddas av 2–4 kap. kulturmiljölagen.

4 § Tabell 3 Riksintressen enligt 3 kap 5–9 §§ och 4 kap. 2–8 §§ miljöbalken – Identifikationen Kulturvärden med beskrivning bör ändras i överensstämmelse med formuleringar i 3 kap. 6 § miljöbalken. Identifikationen Kulturvärden ändras lämpligen till Kulturmiljö, och kan beskrivas: "Mark- och vattenområde samt fysisk miljö i övrigt *som är av riksintresse för kulturmiljövården* enligt 3 kap. 6 § miljöbalken och hur kommunen anser att tillgodose riksintresset."

6 § Tabell 12. Invändningar i länsstyrelsens granskningsyttrande – Det är lämpligt med rubriker eller en koppling till tabell 3 för att säkerställa att alla riksintressen tas om hand och att synpunkterna har en struktur som blir lätt att följa upp, till exempel gällande hur riksintressen tillgodoses.

2 Inledning

I avsnitt 2.10 behandlar begreppen ÖP-modellen och ÖP-katalogen. Boverkets vägledning, den s.k. ÖP-modellen, blir en viktig del i den eftersträvade enhetligheten. Det uppnås bland annat genom den tillhörande ÖP-katalogen med kodlistor som ska användas i översiktsplanen.

Riksantikvarieämbetet vill framhålla vikten av att kulturmiljöer tydligt kommer in i dessa verktyg. Det bör också säkerställas att dessa stöd tas fram så att de blir användbara för alla kommuner oavsett storlek och förutsättningar, till exempel

gällande antikvarisk kompetens. Föreskrifterna är utformade efter den struktur och det innehåll som reglerar översiktsplaneringen idag och bygger på befintliga system. Genom bland annat politikområdet gestaltad livsmiljö finns det behov att utveckla modellen för att fånga upp och inkludera frågor där bland annat kulturmiljön är väsentlig på ett annat sätt än inom den befintliga strukturen.

5. Konsekvenser

5.3 Staten och regioner

Riksantikvarieämbetet vill påpeka vikten av att det i samband med upprättande av digitaliserade översiktsplaner också finns samlade och tillgängliga digitaliserade kulturmiljöunderlag kopplade till ÖP-modellen. Riksantikvarieämbetet kan konstatera att förslaget innebär konsekvenser för myndigheten att tillhandhålla och upprätthålla digitala, uppdaterade och tillgängliga underlag, till exempel gällande riksintressen och andra kulturmiljövärden nödvändiga för översiktsplaneringen.

Riksantikvarieämbetet arbetar med att digitalisera och tillgängliggöra kulturmiljöunderlag som bedöms kunna vara viktiga i översiktsplaneringen. Detta arbete kommer inte att vara färdigt när förordningen föreslås träda i kraft den 1 maj 2024 men arbete pågår för att nå dit.

Riksantikvarieämbetet vill framföra vikten av samverkan mellan berörda myndigheter, särskilt mellan riksintressemyndigheterna då det är en förutsättning för ett lyckat resultat.

5.8 Miljö och klimat

Inledningsvis omnämns miljö, klimat, kulturmiljö, arkitektur och gestaltad livsmiljö som intresseområden. Riksantikvarieämbetet vill understryka att de uppräknade områdena är politikområden med mål som är styrande för statliga myndigheter och vägledande för kommuner. Arkitektur är en del i politiken för Gestaltad livsmiljö som även inkluderar kulturmiljö. Som rubrikerna nu är indelade framgår inte att kulturmiljö också är en del av miljöbalkens miljöbegrepp. Miljö och klimat är en oprecis rubrik och skulle behöva utvecklas för att det ska bli tydligare vad som avses.

5.9 Kulturmiljö samt arkitektur och gestaltad livsmiljö

Liksom gällande 5:8 behöver konsekvensanalysens nuvarande skrivningar om att följa upp hur kommunerna tillgodoser allmänna intressen utvecklas och preciseras med utgångspunkt i de nationella målen för kulturmiljöarbete och för gestaltad

livsmiljö. Riksantikvarieämbetet vill framhålla att fornlämningar kan behöva hanteras i översiktsplaneringen.

Detta beslut har fattats av avdelningschefen Marja-Leena Pilvesmaa efter föredragning av utredaren Eva Dahlström Rittsél. Även enhetschefen Christian Runeby har deltagit i den slutliga handläggningen.

Beslutet har signerats elektroniskt och saknar därför underskrifter.